

DECLARAȚIE

CU PRIVIRE LA DETERIORAREA MEDIULUI DE ACTIVITATE AL ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE ȘI MASS-MEDIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, 3 martie 2017

Semnatarii, membri ai Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic (Platforma), constată cu îngrijorare unele tendințe nefaste de deteriorare a mediului de activitate al societății civile și a respectării principiilor de bază ale statului de drept în Republica Moldova. În particular, observăm semnele unor acțiuni sistematice de dezbinare și discreditare a organizațiilor societății civile, inclusiv prin contrapunerea acestora unor organizații quasi-neg guvernamentale. De asemenea, s-au întezit cazurile de intimidare a presei independente din partea unor autorități publice.

Iată de ce considerăm important de a comunica opiniei publice, partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova și autorităților naționale poziția Platformei cu privire la unele din aceste tendințe pentru a le descuraja și preveni deteriorarea de mai departe a situației în aceste sectoare.

Tot mai des, reprezentanții unor instituții publice „taxează” organizații ale societății civile, dar și reprezentanți ai mass-media neafiliate pentru opinii critice vizavi de activitatea acestor autorități, fiind învinuiți nefondat de propagarea în societate a unei „imagini proaste” a instituțiilor publice respective sau de promovarea unor opinii politice părtinitoare. Mai mult, unele organizații neguvernamentale și instituții media devin „indezirabile” pentru unele autorități și sunt excluse din dialogul acestora cu societatea civilă. Toate acestea au loc în timp ce reprezentanții puterii de stat legislative, executive și judecătorești se lansează la nivel oficial în diferite inițiative declarative de deschidere și cooperare în raport cu societatea civilă din Republica Moldova.

Un alt fenomen îngrijorător observat în ultima perioadă este încercarea unor organizații neguvernamentale de a promova o agendă pretins reprezentativă a societății civile, apelând la diferite acțiuni și abordări netransparente, neincluzive, utilizând și chiar abuzând de anumite platforme sau formate consacrate ale societății civile. Cel mai recent exemplu în acest sens a fost observat la 22 februarie 2017, când a avut loc evenimentul numit Forum Civic de Monitorizare a implementării Acordului de Asociere RM-UE. În cadrul evenimentului respectiv, organizatorii urmau să prezinte trei rapoarte tematice de monitorizare a implementării Acordului de Asociere RM-UE, în domeniile mediului, justiției și energiei. CReDO (Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului) urma să prezinte rapoartele dedicate sectoarelor justiției și energiei, însă cu regret raportul pe justiție nu a fost publicat și nici prezentat membrilor Platformei până în prezent. Nici proiectul declarației cu privire la reformele în justiție, ce urma a fi adoptată de către participanții la eveniment, nu a fost consultată în prealabil cu reprezentanții Platformei, iar conținutul acesteia nu menționa mai multe probleme serioase evidente și existente în acest domeniu. În acest sens, membrii semnatori ai Platformei resping orice asociere a Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic cu opiniile și prezentările realizate de CReDO în cadrul evenimentului din 22 februarie.

O altă situație regretabilă în acest sens este confuzia creată cu privire la oportunitatea promovării în cadrul proiectului Strategiei de Integritate și Anticorupție (SNIA) a unui Pilon VIII (invizibil) separat dedicat integrității societății civile și mass-media. Propunerea dată a fost transmisă în adresa Centrului Național Anticorupție la ultima etapă de consultări, de către trei organizații ale societății civile care au argumentat necesitatea includerii unor astfel de prevederi în noul Proiect al SNIA. Pilonul VIII a promovat ideea conform căreia ar exista grave preocupări de integritate în sectorul neguvernamental. Totodată, autorii acestui concept „etativ” se refereau exclusiv la ONG-urile active civic, lăsând în afara atenției o vastă rețea de organizații profesionale și sindicatele. Menționăm că potrivit proiectului SNIA se interzicea „afilierea politică” a membrilor organelor de administrare a ONG-urilor. Pe de altă parte, în opinia semnatarilor, includerea unui pilon în SNIA dedicat societății civile ar fi însemnat o „relativizare” a integrității autorităților publice, introducând ideea unei atribuții suplimentare din partea statului de a determina ce fel de și câtă integritate urmează a fi raportată sectorului asociativ. În context, deși există o înțelegere generală în cadrul organizațiilor societății civile cu privire la importanța respectării principiilor integrității și transparenței, totuși standardele de

integritate trebuie subordonate unui proces intern de auto-reglementare în cadrul sectorului asociativ, pentru a nu aduce atingere principiilor constituționale fundamentale cu privire la libertatea de asociere și libertatea de opinie. În consecință, în rezultatul consultărilor suplimentare, Centrul Național Anticorupție, autorul proiectului SNIA, a renunțat la promovarea Pilonului VIII, lucru pe care îl salutăm. Totodată, încurajăm toți actorii implicați să atragă o atenție deosebită ca în cadrul dezbaterilor publice la importanța respectării opiniilor tuturor participaților la consultări, în spiritul unui dialog constructiv, evitând retorici personalizate și acuzaatoare.

Adițional, atragem atenția că în ultima perioadă au fost înregistrate mai multe cazuri de intimidare directă și indirectă a instituțiilor mass-media independente și a jurnaliștilor de investigație, în condițiile în care continuă practica vicioasă de monopolizare a mass-media prin intermediul grupurilor aflate în subordinea oligarhiilor politice. Astfel, la sfârșitul anului 2016, jurnalista de investigație Mariana Rață a fost chemată la procuratură pentru a da explicații în cadrul unei investigații penale. Jurnalista era suspectată că, prin publicarea unei investigații jurnalistice despre averile unui fost comisar de poliție, ar fi difuzat informații despre viața privată a acestuia. Deși era clar din start că nu a fost comisă o faptă penală și cauza trebuia respinsă, procurorul a chemat jurnalista la audieri. Doar după ce cauza a atras atenția publicului, dosarul a fost clasat. Un alt caz simptomatic, este cel din [21 februarie 2017, când săptămânalul de investigații „Ziarul de Gardă” a semnalat apariția unui site-fantomă cu denumirea \[ziaruldegarda.com\]\(#\), care folosea denumirea „Ziarul de Gardă” și distribuia informații scrise de autori anonimi sau preluate de pe alte pagini web. Portalul semăna cu alte site-uri anonime care promovează un conținut anti-opoziție și pro-guvernare. Mai multe organizații ale societății civile au solicitat autorităților investigarea acestui incident. Site-ul a dispărut în scurt timp după declarație. Pe de altă parte, în ultimele luni, tot mai multe instituții publice refuză nejustificat să ofere jurnaliștilor de investigații informații de interes public, invocând protecția datelor cu caracter personal. În februarie 2017, fiind invocată protecția datelor cu caracter personal, toate hotărârile de pe portalul instanțelor judecătorești au fost anonimizate, făcând imposibilă găsirea hotărârilor judecătorești în cauze de rezonanță. Aceste fapte reprezintă piedici serioase pentru jurnalismul de investigație.](#)

În concluzie, constatăm spre regret că dialogul dintre autoritățile naționale și societatea civilă este puternic afectat de neîncredere, inconsistență și retorică nocivă. Sunt tot mai frecvente cazurile când colaborarea cu societatea civilă este mai mult utilizată de către autoritățile publice ca pe o fațadă pentru legitimizarea acțiunilor proprii. În acest sens, sunt favorizate în interacțiunea cu autoritățile publice acele organizații care promovează o poziție mai comodă și/sau apropiată acestora și decidenților săi. Considerăm important ca autoritățile publice să promoveze o abordare inclusivă și nediscriminatorie în raport cu toate organizațiile societății civile și comunitatea de experți, inclusiv cu vocile critice sau acei reprezentanți ai societății civile care decid să își exprime public preferințele politice.

În contextul celor menționate mai sus, semnatarii prezentei Declarații:

- 1. Reiterează că, într-un stat de drept, societatea civilă și mass-media joacă un rol esențial în transparentizarea și responsabilizarea instituțiilor publice. Este deosebit de important ca în activitatea lor toate organizațiile societății civile și mass-media să se conducă de și să respecte principiile transparenței, echidistanței, profesionalismului și eticii profesionale;**
- 2. Fac apel către opinia publică și partenerii de dezvoltare să urmărească îndeaproape, să prevină și să dezaprobe toate acțiunile care vin să submineze libertatea de asociere, libertatea opiniei și a exprimării în Republica Moldova;**
- 3. Îndeamnă autoritățile publice din Republica Moldova la un dialog deschis, nediscriminatoriu și onest pe marginea problemelor de interes public major, implicând reprezentanții tuturor organizațiilor neguvernamentale și mass-mediei, indiferent de opiniile exprimate sau pozițiile promovate.**

Semnatarii, Membri ai Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic:

Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”
Asociația Femeilor Profesioniste și de Afaceri din Moldova

Asociația Politici Externe
Asociația Presei Independente
Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului Eco-TIRAS
BIOS
Business Consulting Institute
Centru Independent de Jurnalism
Centru de Resurse Juridice din Moldova
Centrul National de Mediu
IDIS Viitorul
Institutul pentru Dezvoltare Urbana
Institutul pentru Politici Publice
Institutul pentru Politici și Reforme Europene
Mișcarea Ecologista din Moldova
PromoLex
TERRA153
Transparency International - Moldova
Uniunea Organizațiilor Invalizilor din Moldova

Lista este deschisă pentru subsemnare